

राज्यातील कारागृहांतील न्यायाधीन बंधांना कोर्ट
पेशीकरीता वेळेवर न्यायालयात दाखल करण्यासाठी
जिल्हास्तरीय समन्वय समिती गठीत करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: जेएलएम-१२२३/प्र.क्र.१६५ /तुरुंग-२
दुसरा मजला, मुख्य इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक- २ मे, २०२५

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र, गोवा राज्य आणि दमण, दीव आणि दादरा, नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशातील कारागृहातील कैद्यांच्या जलद सुनावणीसाठी देखरेख, योजना आखणे आणि पद्धती सुचवणे यासाठी मा.उच्च न्यायालय समितीची बैठक दिनांक ६ मार्च, २०२५ रोजी झाली.

राज्यातील कारागृहांतील न्यायाधीन बंधांना त्यांच्या कोर्टपेशी तारखेकरीता मा.न्यायालयात हजर करणे व रुग्णालयात घेऊन जाणे याकरीता कारागृह विभागाकडून नियमितपणे पोलीस पथकाची मागणी करण्यात येते. तथापि, मागणी केल्यानुसार पोलीस पथकांचा विहीत वेळेत पुरवठा करून बंधांना मा.न्यायालयात अथवा रुग्णालयात घेऊन जाण्याची जबाबदारी ही पोलीस प्रशासनाची आहे. परंतु, प्रत्यक्ष मागणीनुसार पोलीस पथक पुरवठा होत नसल्याने कारागृह विभागास विविध न्यायालयीन प्रकरणांना सामोरे जावे लागत आहे.

सबब, दिनांक ०६/०३/२०२५ रोजी मा.उच्च न्यायालय समितीच्या बैठकीमध्ये समितीने न्यायाधीन बंधांना सुनावणीच्या वेळी कोर्टपेशीकरीता मा.न्यायालयात वेळेवर दाखल करण्यासाठी मा.न्यायालये आणि कारागृहे यांच्यात योग्यप्रकारे समन्वय साधण्याकरीता तुरुंग विभाग आणि गृह विभागाच्या अधिकाऱ्यांसह एक समिती गठीत करण्याबाबत निर्देशित केले आहे. त्यावर शासनाने आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

राज्यातील कारागृहांतील न्यायाधीन बंधांना सुनावणीच्या वेळी कोर्टपेशीकरीता वेळेत दाखल करण्यासाठी मा.न्यायालये आणि कारागृहे यांच्यात समन्वय साधण्याकरीता प्रत्येक जिल्ह्यात खालीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समन्वय समिती गठीत करण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	समितीचे सदस्य	पदनाम
१	संबंधित प्रधान जिल्हा न्यायाधीश/जिल्हा न्यायाधीश	अध्यक्ष
२	संबंधित जिल्ह्यातील पोलीस आयुक्त /जिल्हा पोलीस अधीक्षक	सदस्य
३	संबंधित कारागृह अधीक्षक	सदस्य सचिव

२. समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहिल:-

- i) न्यायाधीन बंधांना कोर्टपेशीकरीता न्यायालयात वेळेवर दाखल करण्याच्या अनुषंगाने सदर समन्वय समिती कारागृहे व पोलीसांशी संपर्क साधून आवश्यक ती उपाययोजना/कार्यवाही करील.
- ii) मा.न्यायालयाने जास्तीत जास्त बंधांना कोर्टपेशीकरीता दाखल करता यावे याकरीता संबंधित बंधांच्या कोर्टपेशीची सूचना पाच दिवस अगोदर संबंधित कारागृहास द्यावी.
- iii) मा.न्यायालयाने जास्तीत जास्त बंधांना व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे कोर्टपेशीकरीता उपस्थित राहण्याची परवानगी द्यावी. केवळ अत्यावश्यक प्रकरणांमध्येच बंधाला कोर्टपेशीकरीता न्यायालयात प्रत्यक्ष उपस्थित करण्याबाबत सूचना द्याव्यात.
- iv) पोलीस पथक पुरवठा करण्याची जबाबदारी पोलीस विभागाची असून न्यायाधीन बंधांना कोर्टपेशीकरीता न्यायालयात वेळेवर दाखल करण्यात येत असल्याबाबत सदर समन्वय समिती आढावा घेईल. तसेच जास्तीत जास्त बंधांना पोलीस पथक पुरवठा करण्याच्या अनुषंगाने उपाययोजना सुचविल.
- v) सदर समिती त्यांचा अहवाल मा.उच्च न्यायालय समितीस (High Court Committee) वेळोवेळी सादर करेल.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०५०२१६५९१७९०२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सुग्रिव धपाटे)
सह सचिव, गृह विभाग

प्रति-

- १) प्रधान सचिव (अपिल व सुरक्षा), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- २) अपर पोलीस महासंचालक व महानिरीक्षक, कारागृह व सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३) प्रबंधक, मा.उच्च न्यायालय, मुंबई/ औरंगाबाद खंडपीठ/नागपूर खंडपीठ.
- ४) विशेष पोलीस महानिरीक्षक (कायदा व सुव्यवस्था), महाराष्ट्र राज्य.
- ५) सर्व प्रधान न्यायाधीश/जिल्हा न्यायाधीश, महाराष्ट्र राज्य.
- ६) सर्व पोलीस आयुक्त / पोलीस अधीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
- ७) सर्व कारागृह अधीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
- ८) निवडनस्ती, तुरुंग-२, गृह विभाग, मंत्रालय.